

Lærerveiledning: Fordomspyramiden

Fordomspyramiden ble utviklet for å forklare sammenhenger mellom hatprat/hets, hatefulle ytringer og diskriminering, tre overlappende begreper som kan defineres på ulike måter. Fordommer er det underliggende problemet, og fordomspyramiden tar for seg ulike former og manifestasjoner av dette.

Fordommer er negative holdninger rettet mot andre basert på deres antatte gruppetilhørighet.

Det er mange måter å presentere fordomspyramiden på, avhengig av tidsbruk og hvor dypt man ønsker å gå inn i tematikken. Som beskrevet i notatfeltet på presentasjonen anbefaler vi uansett å presisere to viktige poenger:

1. Skillet mellom de to nederste nivåene fra de fire øverste (holdninger/ handlinger).
2. Opplevd alvorlighetsgrad for den som er utsatt.

En dypere gjennomgang av fordomspyramiden vil gi elevene mer mulighet til å reflektere over hva de ulike nivåene innebærer, og hvilke konsekvenser det har for de som er utsatte. En grundig gjennomgang er derfor heldig dersom du ønsker å vektlegge begrepsforståelse og dypere refleksjon.

I rapporten [Stille i møte med hets fra Norges institusjon for menneskerettigheter](#) kan du lese mer om fordomspyramiden og beskrivelser av lovverket bak.

INTERAKTIVE ØVELSER OM FORDOMSPYRAMIDEN

Øvelse 1: Plasser nivåene av alvorlighetsgrad selv

Elevene sitter i gruppe og skal forsøke å plassere ulike beskrivelser av fordommer slik at den minst alvorlige beskrivelsen ligger på bunn, og den mest alvorlige på topp. Gå gjennom i plenum etterpå og forklar hvert nivå av fordomspyramiden.

Øvelse 2: Plasser hendelser på korrekt sted i pyramiden

Elevene sitter sammen i grupper og forsøker å plassere hvor ulike hendelser burde plasseres i fordomspyramiden. Gå gjennom fasiten i plenum. Denne øvelsen krever en grundigere gjennomgang av nivåene før øvelsen, og refleksjonsnivå blant elevene.

Du finner ark til utskrift for øvelse 1 og 2 under.

ØVELSE 1: PLASSER NIVÅENE AV ALVORLIGHETSGRAD SELV

Tenk gjennom de ulike beskrivelsene av fordommer, og hvordan disse kommer til syne. Hvilke beskrivelser er mer og mindre alvorlige? Forsøk å plasser disse i stigende alvorlighetsgrad.

Manglende kunnskap, kontakt, tillit og empati

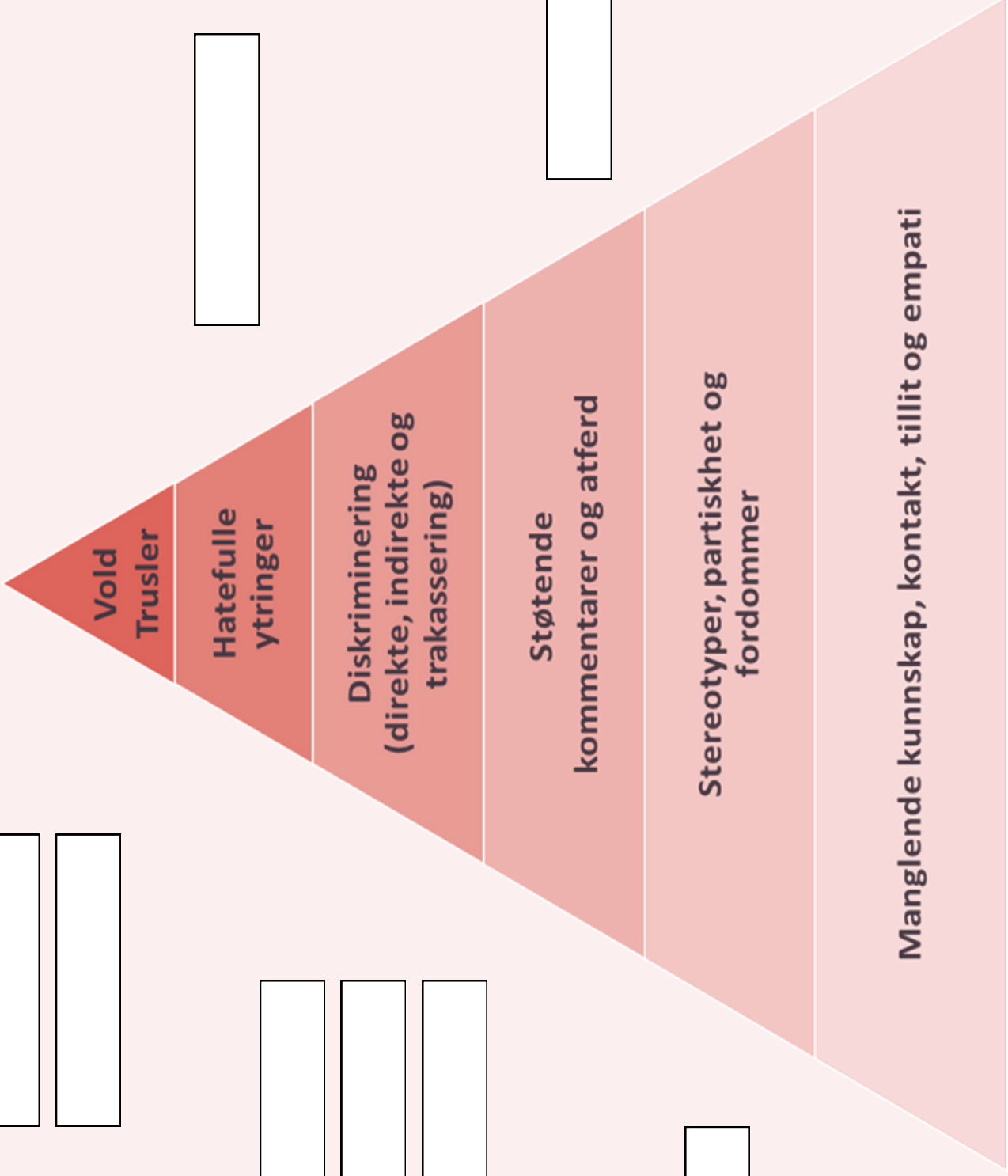
**Diskriminering
(direkte, indirekte og trakassering)**

Støtende kommentarer og atferd

Vold og trusler

Stereotypier, partiskhet og fordommer

Hatefulle ytringer

ØVELSE 2: PLASSER HENDELSER PÅ I FORDOMSPYRAMIDEN

ØVELSE 2: PLASSER HENDELSER I FORDOMSPYRAMIDEN

Jamal dro til sentrum på nyttårsaften sammen med andre asylsøkere fra det lokale asylmottaket. Ca kl. 01.00 tok en mann uten foranledning tak i Jamal og dyttet ham ned i bakken, for deretter å sparke ham flere ganger, mens han ropte utsagn som «jævla innvandrere» og «dere tar jobbene fra oss».

Anders er elev på videregående skole og har en funksjonsnedsettelse. I motsetning til funksjonsfriske elever, fikk Anders undervisning kontinuerlig og uten formelle friminutt. Dette betyr at han ikke fikk omgås og øve på sosial kompetanse med funksjonsfriske elever i friminuttene.

Truls spiste middag med vennene sine hjemme en kveld. Det var velkjent at huset hans var et samlingssted for det skeive miljøet i området. Senere på kvelden ankom tre menn i en bil utenfor, rullet ned vinduet og skjøt flere skudd i luften med en pistol.

Amira ble ansatt som servitør på en kafé. Før den første dagen på jobb tok hun kontakt med sjefen og sa at hun ønsket å bruke hijab sammen med uniformen. Sjefen sa at hun ikke kunne bruke hijab fordi uniformsreglementet ikke tillater ansatte å bruke private klær på jobb.

Sofie var på en lokal butikk for å snakke om jobbmuligheter med daglig leder. Under møtet kommenterte lederen Sofies utseende og spurte hva som skulle til for at hun kunne gå på date med ham. Sofie sa at hun ikke var interessert. Han sa deretter at «det finnes en hore i hver kvinne».

Emma ringte banken sin for å stille spørsmål om Vipps. Hun har endret sitt juridiske kjønn fra mann til kvinne. Hun ble gang på gang i telefonsamtaler med kundesenteret, fortalt at hun fremstår som en mann på grunn av sin stemme og bedt om å identifisere seg.

Magnus har aldri møtt en same og har svært lite kunnskap om samisk kultur og historie. Han leste at det er samiske demonstrasjoner i Oslo om vindkraft i reindriftsområder, og han forstår ikke hvorfor samene klager på noe som gagnar samfunnet som helhet.

Jenny mener romfolk generelt er uærlige og upålitelige, at de ikke vil jobbe og at mange av dem er kriminelle. Hun ville mislikt å ha en rom som nabo.

Midra er en aktiv samfunnsdebattant og er opprinnelig fra Somalia. En kronikk hun har skrevet ble delt i en lukket Facebook-gruppe med ca. 20 000 medlemmer. I kommentarfeltet skrev en person: «Fandens svarte avkom reis tilbake til Somalia og bli der din korruperte kakerlakk».

FASIT ØVELSE 2

Jamal

Trusl

Anders

Amira

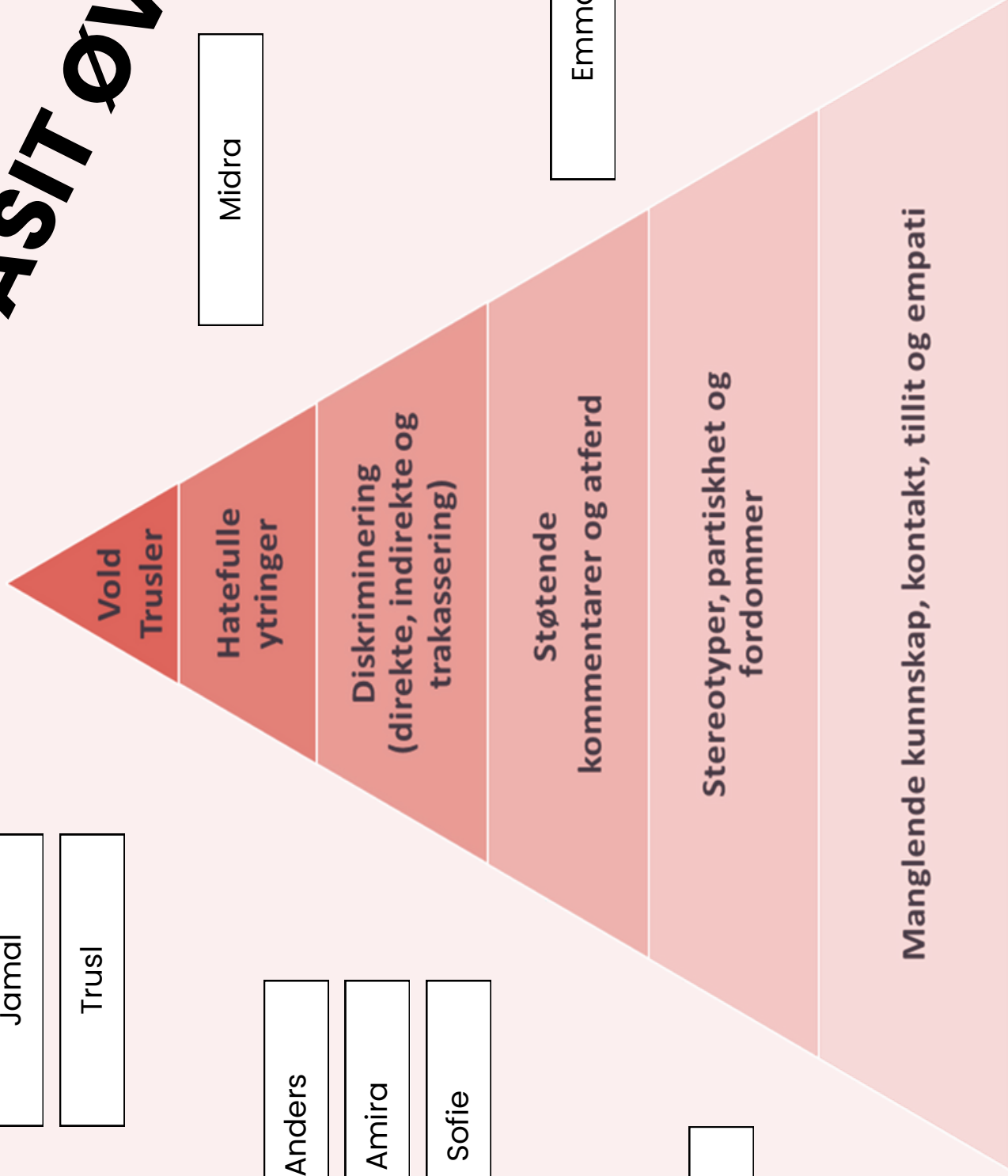
Sofie

Jenny

Midra

Emma

Magnus

ØVELSE 2: PLASSER HENDELSER PÅ I FORDOMSPYRAMIDEN